

סימן י"ד

ברין נוגש אצל הרשעים ימ"ש, ומתחרט על מעשיו ושב בתשובה, אם מותר להיות ש"ץ

שאלה: אלה אזכרה ונפשי עלי תתעמף וכמסתרם תבכה, על פועלי און אוכלי עמי, שבשם ה' לא קראו בצר להם, אלא פחדו פחד, מחמת המציק הרשע הגרמנים ימה שמם וזכרם שקם עלינו לבקש נפשינו ולהצמיתנו ברעה, בעבודה קשה ומפרכת, ובמלתעות כפירים טרף את גאון יעקב, הרג ולא חמל השחית ללא רחם על עוללים וזקנים בהורים ויונקי שדים.

פיהו היה מלא מרמות ותחת לשונו עמל וכעס רשע ונאצה, כאריה בסוכו ארכ לחטוף עניים ולמשכם ברשתו אשר פרש לפניהם, החליק להם לשון והרכה להם מחמאות, שיעזרו לו במזימותיו אשר חרש לבו, להמטיר זלעפות על עם ה' ולדכאם בסבל עוני ומחסור, כדי שתקות ענווים תאכד לעד, נפשם תדכא ותשוח ורוחם עליהם יפול. **ואכן** חלף רוח שקר לעתות בצרה ומכהלות מר המות **נמצאו כאלה שנתנו יד לפושעים, להיות נוגשים כפקודתם נקיים וטהורים,** לפעול עליהם פה בזעקת חובלים, להכותם כמכת ידם, ובשוט לשונם להלקותם לפני צר ואויב מבקש נפשם, לא השיבו ידם מבלע ואזנם אטמו לקול אנחה.

כי לא שמו אלקים לנגדם, אלא זרים ועריצים מבקשי נפש עמו, לא זכרו אחריתם, יום ירדו שאול חיים, ויד נקם ושילם תשיגם, אלא צהלו ויהמו ככלב, ויסוכבו בעיר נצורה, במכלאות הגיטו, לחפש עוולת על צדיקים ולהכשילם בלשונם לפני שונאיהם ומנדיהם, ויאמר מי יראה למו, האח ניצלנו ממר המות, כי אויב עם ישראל הוא צורנו ומשגבנו.

שומרי בני ישראל אלו שהגרמנים הארורים העמידו על עם ה'
להכביד עליהם עולם, היו אצים את עובדי הכפיה האומללים
לאמור, כלו מעשיכם דבר יום ביומו, הם הכבידו את העבודה על
האנשים שיעשו בה כדי למצוא חן בעיני אדוניהם הגרמנים, ולא
עוד אלא שהיו מביאים את דיבת אחיהם רעה אל הגרמנים כי נרפים
הם נרפים וגורעים את מתכונת העבודה אשר הושמה עליהם.

אולם לא לעולם חוסן, יען אמר האויב כמות עולם למורשה היתה
לנו, ועם ה' למרמס דגלינו, נשפטו עמים אתו כדבר ובדם,
אש וגפרית הומטרו עליו ועל אנפיו ועל עמים רבים אשר אתו,
שעזרו על ידו לאכול את יעקב ולהשם את נוויהו, זרוע עוזו נשברה
ופיו דובר נבלה כולם, גם העמים שהודכרו תחת רגליו יצאו עליו
כנשק ומגן וביערו אותו עד תומו, וגם אחינו המעונים בין חומות
הגיטו ראו אור ריוח והצלה, גם הם פרצו את החומות ויצאו משעבוד
לגאולה ומאפילה לאור גדול.

לאט לאט החלו כלואי הגיטו להסתדר, כל אחד ואחד כאשר הוא
שם, אולם בינתיים הם נשמו לרוחה, והרבו בתפלה והודיה
לשוכן מרום שפדות שלח לעמו, והצלה מיד מעניו, **כתי התפלה**
היו מלאים, ושוב נשמע בהם קול הרנה והתפלה, קול יעקב ובניו
הנותנים אמרי שפר במשא ומתן של הלכה, נתרבו חכרות לתורה,
ש"ס ומדרשים, ועל הכל כאמור, הרבו תפלה והודיה על הגאולה ועל
התמורה.

והנה אז בעת ההיא **נשאלתי על אחד מן השומרים שהכבידו את**
ידיהם על עובדי הכפיה כגיטו, האומר שהוא מתחרט על
מעשיו ושב בתשובה שלימה על מעלליו שעולל לאחיו בזמן שלוט
הרשע הגרמני, ולא עוד אלא **שהוא מבקש שימנחו בתור ש"ן,**
לעבור לפני התיבה לעמוד ולהתחנן לפני יושב תהלות ישראל
על עמו ישראל, האם יאות הדבר, והאם אין בזה משום נתנו עלי
בקולם וגו', מאחר שאין לראות אותו כהגון וראוי לכך.

תשובה: בשו"ע או"ח סימן נ"ג סעיף ד' איתא: ש"ץ צריך שיהיה הגון ואיזהו הגון שיהא ריקן מעבירות ושלא יצא עליו שם רע אפילו בילדותו וכו'.

והשו"ע חו"מ סי' ל"ד סעיף ד' ברמ"א איתא: המגביה ידיו על חבירו להכותו פסול מדרבנן, ואם כן בנידון דידן הרי בימי שפוט הגרמנים בשפטים את עם ה', שוטר לשעבר זה, לא רק שהגביה את ידו להכות את אחיו בני ישראל, אלא הפליא את מכותיהם כדי למצוא חן בעיני הגרמנים הארורים, ולזא בודאי שנקרא רשע, וראה שו"ת יד יוסף סימן כ"ו, ומי יודע אם לעת הזאת הוא שב באמת בתשובה בכל לבו, ואם תמצא לומר שאכן הוא מתחרט על מעשיו שעשה, אבל מכל מקום מכלל יצא עליו שם רע לא נפיק, ואין לך שם רע גדול מזה, מה שידוע ומפורסם ברבים דבר היותו שוטר בגיטו, ובודאי אין למנותו לזאת להיות שליח ציבור.

והנה בש"ץ קבוע שיצא עליו הרינון אם מעבירין אותו בגלל זה ממשרתו, כבר כתב הרמ"א בסימן כ"ה דאין מסלקין ש"ץ בשביל רינון, וכתב על זה החתם סופר בתשובותיו בחאו"ח סימן י"א דהרמ"א מיירי בש"ץ שהוא מרוצה לקהל ואין אחד מערער עליו, לכן אין מעבירין אותו בגלל הרינון, ויתכן דלדינא אפילו בקלא דלא פסיק גם כן אין מעבירין אותו, אולם לפי המג"א שם שכתב בשם רנ"ח, באם אחר מוחה יכולים להעבירו, ועוד נראה אם הקלא דלא פסיק מהרינון הזה יצא מפי עדים כשרים אלא שאינם כאן לפנינו מעבירין אותו, ועי' עוד בתת"ס שם סימן ר"ה, שכתב בנידון ש"ץ שעד אחד כשר מעיד שנתפס עם אשה וגם עצמו אמר כשהכו אותו על כך, דמה יועילו המכות, אני עשיתי ואעשה עוד מה שלבי חפץ, ואם כן יש לנו הודאת עצמו על עבירה שעשה, בודאי פסול הוא לש"ץ ואפילו ליכא יחיד שמערער, ואפילו אומר שיעשה תשבה לא מהני תשובה של רמיה, עיי"ש.

ועיין גם כן בשו"ת תפארת אדם בסימן ה' שכתב דהש"ץ מוציא את הרבים גם עכשיו, בה' אלקיכם אמת, ובקדיש וכו', עיי"ש.

שאלות ותשובות ממעמקים, חלק ג' קג

וראה במהרש"ל סימן כ' שכתב ג' חילוקים לענין ש"ץ, א' הגון. ב' בינוני. ג' אינו הגון. האינו הגון מעכב אפילו בסתם ש"ץ. ובינוני מעכב דוקא בתענית וכיוצא בו. אבל לגתחילה צריך להיות הש"ץ הגון אפילו בסתם ש"ץ.

וראה גם כן בתשובת מהר"ם שיק יו"ד סימן י"ט, לענין ש"ץ שהיה בקאהר-שוהל, דאפילו אם עשה תשובה אינו כשר להיות ש"ץ, מידי דהוי דכהן ששימש בבית חוניו, ואין צריך לומר אם עדיין הוא מתפלל אצלם שהוא פסול. ועיי' גם כן בשו"ת קרן לדוד סימן כ"ט.

ובשו"ת הרא"ש כלל נ"ח כתב, בש"ץ שעשה עבירה גדולה ושב אף שחושב שהוא עשה תשובה ברמאות, מכל מקום כיון שמרוצה לעם ולא שכית ש"ץ בכל המעלות אם לא שמרבים בדמים והקהלה עניה, עיי"ש שכתב וא"א מקיל, וכן **במהרש"ל** בתשובה סימן ס"ב כתב, רובא דרובא דחזנים אין בהם המדות דבעי לש"ץ אלא שמשתדלים לקול ערב שהוא הנאות להם, וצריך לומר דאין פוסל רק מידת רשע ובעל עבירה ואף בש"ץ קבוע, עיי"ש.

העולה לנו מכל המובא כי **בנידון דידן בודאי אין למנותו לש"ץ, כי** כל התשובות הללו שהבאנו, והרי **המדובר בהם הוא, לענין ש"ץ קבוע שהוא ממונה על ידי הצבור** אם יש להעבירו בגלל עבירות שעשה כנז' בתשובות הללו, **אולם לענין למנות לכתחילה לית דין בושש שאין למנות ש"ץ לכתחילה כיש עליו ריגון שנתפס בעבירה, ועל אחת כמה וכמה בנידון דידן, שידוע ומפורסם ברבים התנהגותו של השוטר לשעבר זה, איך שהיה מתעלל באחיו היהודים בחרפות וגידופים בהרמת יד והכאות, בנידון זה, בודאי אין למנותו לכתחילה אף שהוא אומר שעשה תשובה, דלא גרע מיצא עליו שם רע בילדותו וכמו שכתב הרמ"א שהבאנו לעיל.**

וראה מה שכתב **בשו"ת דברי חיים** ח"ב סימן י"ב, שכיום הזה שכני אדם טרודים בפרנסה כל היום, והרבה פעמים עסקיהם הם עם אנשים זרים שדיעותיהם זרות, וכן יש כאלה שטרודים בנסיעות תמיד וגם עניני אכילה ושתה שלהם בדרך מי יערוב להם, ולא נשאר לעת הזאת לאנשים

כי אם התפלה שמתפללים בצבור יראי ה', עם ש"ץ ירא שמים, ואם ה"ו שהש"ץ אינו ירא שמים הוא מטמא את לב השומעים וגורם כמה רעות, ולא רק מתורת חסידות הוא כמו שכתב הפרי מגדים עיי"ש, ועי' גם כן בשו"ת פני משה ח"ג סימן ט"ז בענין זה.

לזאת בודאי חס לנו לקבל את האיש הזה לש"ץ אפילו לש"ץ שאינו קבוע, כיון שהוא לכתחילה, ודאי שיש להדר ולחפש אחרי ש"ץ הגון, ולא לגרום לצבור רעות על ידי מינו הש"ץ הזה כמו שכתב הדברי חיים זצ"ל.

וה' הטוב יצילנו משגיאות ויהא בעזרינו ללמוד וללמד לדון ולהורות ולאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, ולא נכשל בדבר הלכה, ויטהר לבנו לעבדו באמת, ולספר תהלתו על הפדות והישע ששלח לעמו בעת מוגר זרע רשע, זרעו של עמלק ימ"ש, וכשם שזכינו לראות נקם בצרינו כן יזכנו בישועתו בגאולה שלימה במהרה בימינו, בבנין עיר קדשנו ובית מקדשנו במרום הר ציון משכן כבודנו, אמן כן יהי רצון.